

THE ROLE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS LEARNING SPANISH IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN

Anastasia Aleksandrovna TKACHEVA

Associate Professor, Candidate of Philological Sciences
Samarkand State Institute of Foreign Languages
Samarkand, Uzbekistan

O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMIDA ISPAN TILINI O'RGANUVCHI TALABALARNING IJTIMOY-MADANIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Anastasiya Aleksandrovna TKACHEVA

Dotsent, filologiya fanlari nomzodi
Samarqand davlat chet tillar instituti
Samarqand, O'zbekiston

РОЛЬ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ФОРМИРОВАНИИ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ, ИЗУЧАЮЩИХ ИСПАНСКИЙ ЯЗЫК, В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УЗБЕКИСТАНА

Анастасия Александровна ТКАЧЕВА

Доцент, кандидат филологических наук
Самаркандский государственный институт иностранных языков
Самарканд, Узбекистан anastasi72@yandex.ru

For citation (Iqtibos keltirish uchun, для цитирования):

Tkacheva A.A. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilini o'rganuvchi talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda kompyuter texnologiyalarining o'rni // O'zbekistonda xorijiy tillar. — 2024. — 10-jild, № 2. — B. 208-222.

<https://doi.org/10.36078/1716271918>

Received: February 27, 2024

Accepted: April 17, 2024

Published: April 20, 2024

Copyright © 2024 by author(s).

This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0).

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Open Access

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilini o'rganayotgan talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda kompyuter texnologiyalarining o'rni o'rganildi. Maqolada ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlarning asosiy tendensiyalari va natijalarini aniqlash uchun mazkur yo'nalish bilan bog'liq tadqiqotlar va nashrlar tahlil qilindi. Ispan tilini o'rganishga qiziqish ortib borayotgan paytda O'zbekiston oliy ta'lim kontekstida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Interfaol dasturlar, onlayn manbalar va mobil ilovalarni o'z ichiga olgan turli xil vositalar talabalarga ispan madaniyatiga sho'ng'ish, asl muloqot vaziyatlarida ishtirok etish va til ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Umuman olganda, kompyuter texnologiyalari O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilini o'rganayotgan talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirish uchun katta salohiyatga ega. Biroq ushbu texnologiyalardan samarali foydalanish uchun o'qituvchilarni tayyorlash va o'qitish kontekstining xususiyatlarini hisobga olish kerak. Bundan tashqari, ba'zi ta'lim muassasalarida texnologiyadan foydalanishning cheklanganligi bilan bog'liq muammolarni hal qilish zarur. Keyingi tadqiqotlarda kompyuter texnologiyalarini o'quv jarayoniga integratsiyalashning samarali strategiyalarini ishlab chiqishga va ularning O'zbekistonda ispan tilini o'rganayotgan talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishga ta'sirini o'rganishga e'tibor qaratish lozim.

Kalit so'zlar: innovatsion ta'lim; axborot texnologiyalari; ijtimoiy-madaniy kompetentlik; onlayn resurslar; interfaol platformalar.

Abstract. This article examines the role of computer technologies in the formation of socio-cultural competence of students learning Spanish in the higher education system of Uzbekistan. The article analyzes existing research and publications related to this topic to identify the main trends and research results on this scientific direction. In the context of higher education in Uzbekistan, where interest in learning Spanish is growing, the use of computer technology plays an important role in the development of socio-cultural competence of students. Various tools, including interactive programs, online resources and mobile applications, provide students with the opportunity to immerse themselves in Spanish culture, participate in real communication situations and develop language skills. In general, computer technologies have significant potential for the formation of socio-cultural competence of students studying Spanish in the higher education system of Uzbekistan. However, the effective use of these technologies requires teacher training and consideration of the learning context specifics. The study deals with the issues of developing the effective strategies for integrating computer technologies into the educational process and studying their impact on the development of socio-cultural competence of students studying Spanish in Uzbekistan.

Keywords: innovative education; information technology; socio-cultural competence; online resources; interactive platforms.

Аннотация. В статье исследуется роль компьютерных технологий в формировании социокультурной компетенции студентов, изучающих испанский язык, в системе высшего образования Узбекистана. В статье анализируются существующие исследования и публикации, связанные с этой темой, в целях выявления основных тенденций и результатов исследований в данном направлении. В контексте высшего образования Узбекистана, где интерес к изучению испанского языка растет, использование компьютерных технологий играет важную роль в развитии социокультурной компетенции студентов. Различные инструменты, включая интерактивные программы, онлайн-ресурсы и мобильные приложения, обеспечивают студентам возможность погружения в испанскую культуру, участия в реальных коммуникативных ситуациях и развития языковых навыков. В целом компьютерные технологии имеют значительный потенциал для формирования социокультурной компетенции студентов, изучающих испанский язык. Однако для эффективного использования этих технологий необходима подготовка преподавателей и учет особенностей контекста обучения. Кроме того, необходимо решить проблемы, связанные с ограниченным доступом к технологиям в некоторых учебных заведениях. При дальнейших исследованиях необходимо обратить внимание на разработку эффективных стратегий интеграции компьютерных технологий в образовательный процесс и изучение их влияния на развитие социокультурной компетенции студентов, изучающих испанский язык.

Ключевые слова: инновационное образование; информационные технологии; социокультурная компетенция; онлайн-ресурсы; интерактивные платформы.

Kirish

Zamonaviy dunyo o'ta murakkab bo'lib, globallashuv hamda mamlakatlar o'rtasidagi madaniy va ijtimoiy aloqalarning kuchayishi bilan bog'liq. Global tinchlik sharoitida boshqa madaniyat vakillari bilan samarali muloqot qilish qobiliyati tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, ta'lim muassasalari talabalarning, ayniqsa, chet tillarini o'rganish sohasida ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirish vazifasiga ega. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilini o'rganish ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi, shuning uchun kompyuter texnologiyalari talabalarga ispan tilida ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishda qanday yordam berishi mumkinligini aniqlash muhimdir.

Zamonaviy kompyuter texnologiyalari O'zbekiston ta'lim tizimida keng qo'llaniladi hamda chet tillarni o'qitish va o'rganishda muhim vosita hisoblanadi. Ularning ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishdagi roli alohida qiziqishni uyg'otadi. Ushbu maqola O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishda kompyuter texnologiyalarining rolini o'rganish va tahlil qilishga qaratilgan.

Ilmiy adabiyotlar sharhi. Keyinchalik o'rganilayotgan mavzu bo'yicha ayrim ilmiy tadqiqotlarni ko'rib chiqamiz.

1. M. Prenskyning "Digital Natives, Digital Immigrants" (5) nomli maqolasida "raqamli mahalliy aholi" (raqamli texnologiyalar bilan o'sgan talabalar) va "raqamli muhojirlar" (texnologiyani keyinchalik o'zlashtirgan o'qituvchilar) tushunchalari muhokama qilinadi. Muallif talabalarga yaxshiroq motivatsiya berish, shu jumladan, ularning ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirish uchun kompyuter texnologiyalarini ta'limga integratsiyalashning muhimligini ta'kidlaydi.

2. Varschauerning "Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide" (12) kitobida texnologiya va ijtimoiy inklyuzivlik o'rtasidagi munosabatlar o'rganilib, texnologiyaning raqamli bo'linishini bartaraf etish va barcha talabalar uchun teng ta'lim imkoniyatlarini ta'minlash imkoniyatlari ta'kidlangan. Olim talabalar o'rtasida xorijiy til o'rganish, shu jumladan, ijtimoiy-madaniy kompetentligini targ'ib qilishda kompyuter texnologiyalarining rolini ta'kidlaydi.

3. P. Rambe va A. Berelarning "Using Mobile Instant Messaging to Leverage Learner Participation and Transform Pedagogy" (6) tadqiqoti o'quvchilarning ishtirokini kuchaytirish hamda oliy ta'lim sharoitida pedagogikani o'zgartirish uchun mobil tezkor xabar almashish platformalaridan foydalanishni o'rganadi. Tadqiqotchilar xorijiy tilini o'rganayotgan talabalar o'rtasida muloqot, hamkorlik hamda ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirish uchun bunday texnologiyalardan qanday foydalanish mumkinligini muhokama qilishadi.

4. G. Stockvellning "Computer-Assisted Language Learning: Diversity in Research and Practice" (7) nomli kitobida kompyuter yordamida til o'rganish (CALL) va uning chet tillarni o'qitishda qo'llanilishi haqida to'liq ma'lumot berilgan. Ushbu kitob CALL immersivlik, o'zaro ta'sir va madaniy tushunish uchun imkoniyatlar

yaratish orqali ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishni qanday qo'llab-quvvatlashi mumkinligini o'rganadi.

5. K. Beatty qalamiga mansub "Teaching and Researching: Computer-Assisted Language Learning" (1) nomli kitobi kompyuter yordamida til o'rganish (CALL) tadqiqotlari va uning chet tillarni o'qitishga ta'sirini to'liq o'rganishni taklif etadi. Ushbu ilmiy ishda talabalarni haqiqiy madaniy kontekstga singdirish hamda til sohiblari bilan muloqot orqali ijtimoiy madaniy kompetentlikni oshirish uchun CALL vositalari va resurslarining imkoniyatlari muhokama qilinadi.

6. M. Levyning "Computer-assisted language learning: Context and conceptualization" (2) nomli kitobida kompyuter yordamida til o'rganish (CALL) va uning turli xil kontekstlari va kontsepsiyalari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Muallif o'zaro hamkorlik, o'zaro faoliyat va madaniy tadqiqotlari orqali ijtimoiy-madaniy kompetentlikni takomillashtirishda kompyuter texnologiyalarining rolini o'rganadi.

7. G. Stockwellning "Using mobile phones for vocabulary activities: Examining the effect of platform" (8) nomli tadqiqoti chet tilda yangi so'zlarni o'rganish faoliyati uchun mobil telefonlardan foydalanish hamda uning til o'rganishda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishga ta'sirini o'rganadi. Muallif o'quvchilarni hayotiy kommunikativ vaziyatlarga jalb qilish, ularni chet tili sohiblari bilan bog'lash va madaniy tushunchalarini oshirish uchun mobil texnologiyalardan qanday foydalanish mumkinligini tadqiq qiladi.

8. M. Northcote, P. Mildenhall, L. Marshall, P. Svanlarning "Interactive Whiteboards: Interactive or Just Whiteboards?" (4) maqolasi chet tili darslarida interaktiv doskalardan foydalanish va ularning o'qitishni kuchaytirish salohiyatiga qaratilgan. Maqolada ushbu texnologiyalardan muloqotni rivojlantiruvchi asl materiallar, multimedia manbalari va interfaol tadbirlarni taqdim etish orqali ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirish uchun qanday foydalanish mumkinligi muhokama qilinadi.

9. "Contemporary computer-assisted language learning" (9) nomli to'plam kompyuter yordamida til o'rganish (CALL) bo'yicha zamonaviy tadqiqotlar va istiqbollarni ochib beradi. Ushbu kitobda ijtimoiy-madaniy kompetentlik va til ko'nikmalarini rivojlantirishda turli xil texnologiyalar, shu jumladan, mobil ilovalar, virtual haqiqat va onlayn platformalarning imkoniyatlari o'rganiladi.

10. H. Vang, Y. Du, S. Tsai "Evaluation of the Effectiveness Computer-Assisted Language Teaching by Big Data Analysis" (11) nomli maqolada kompyuter yordamida tillarni o'qitish usulining qo'llashi orqali chet tillarini o'rganishga ta'sirini chuqur o'rganish va baholash maqsadida tahlili keltirilgan. Empirik tadqiqot yondashuvidan foydalanib, CALLning og'zaki tilni o'rganishga ta'sirini tekshirish uchun kompyuter yordamida ingliz tilini o'qitish bo'yicha amaliy tadqiqotlar o'tkazildi.

Natijalar

Umuman olganda, kompyuter yoki axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari talabalariga ispan tili bo'yicha ijtimoiy-madaniy kompetentlikni o'rgatishda muhim rol

o'ynaydi. AKT talabalarining ispan tili bo'yicha ijtimoiy-madaniy kompetentliklarni o'rganishini sezilarli darajada boyitib, jarayonni yanada samarali, interfaol va motivatsion qiladi. Ushbu texnologiyalar nafaqat til ko'nikmalarini, balki talabalarining ijtimoiy-madaniy savodxonligini rivojlantirishga yordam beradi.

Ma'lumki, o'qitishda foydalanilgan barcha materiallar didaktik maqsadlar uchun ishlab chiqilmagan. Shuning uchun, Marques Graells (3) ga binoan, didaktik vosita va ta'lim resurs kabi tushunchalarni bir-biridan ajratish kerak. Didaktik vosita o'qitish va o'rganish jarayonini yengillashtirish maqsadida yaratilgan har qanday asbob hisoblanadi va quyidagi vazifalarga ega:

O'z navbatida, ta'lim resurs o'qitish uchun yaratilmaganligiga qaramasdan, didaktik maqsadga yo'naltirilgan ta'lim kontekstida yoki o'quv mashg'ulotlarni yengillashtirish uchun foydalanishi mumkin (3).

Shunga o'xshash tarzda ta'limga mo'ljallangan yoki didaktik resurs Valensiya universiteti portalida quyidagicha ta'riflangan (13): "Didaktik resurs o'qituvchining vazifasini osonlashtiradigan har qanday material bo'lib, bilimlar o'quvchiga tushunarliroq shaklida yetkazish uchun yaxshiroq tushuntirib berishga yordam beradi. Ushbu materialga biror g'oyani yaxshiroq tushunishga yordam bera oladigan videolar, kitoblar, grafiklar, rasmlar, mashg'ulotlar, filmlar va boshqa unsurlar kiradi. Shu jihatdan innovatsiyalar ta'lim sifatini rivojlantirish uchun asosiy kuch hisoblanadi".

Didaktik vositalar o'quvchiga ma'lumotni taqdim etadi hamda uning motivatsiyasi va qiziqishi uchun muhim unsur bo'lib, uning o'rganishini boshqaradi. Hozirgi paytda kompyuter orqali ta'lim jarayonini yengillashtiruvchi minglab resurslarga bemalol kirishi mumkin.

Hozirgi paytda chet tillar o'qitish va o'rganish jarayonlarida o'rganuvchilarning yoshlariga qarab ishtirok etayotgan universal asboblari va ilovalar katta miqdorda mavjud bo'lib, eng taniqlilaridan Babbel,

Duolingo, Classdojo, Educaplay, Quizlet, Classtools, Kahoot, Socrative, Tagxedo, Storybird, Quizizz, Rockalingua, Cerebriti, Lyricstraining, Tinytap.it, Textivate, Ver-taal, Wizer.me, Wordwall, Learningapps, Genially va boshqalarni keltirish mumkin.

Ispan tili va madaniyatini o'rganish uchun o'quv jarayonida keng qo'llaniladigan kompyuter dasturlari, onlayn resurslar va interaktiv platformalardan ba'zi misollarni keltiramiz:

T/r	Kompyuter resurs yoki dasturning nomi	Izoh
1	Duolingo	Turli tillarni, shu jumladan, ispan tilini o'rgatish uchun interfaol topshiriqlar va trenajyorlarni taklif qiluvchi mashhur ilova va veb-platforma. Duolingo yordamida talabalar leksika, grammatikani o'rganishlari hamda ispan tilida o'qish, yozish, eshitish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. Dastur, shuningdek, mukofotlar tizimi va doimiy tarqiqot uchun motivatsiyani taklif etadi.
2	Rosetta Stone	Tilni o'rganish uchun "immersiv" usulidan foydalanadigan kompyuter dasturi va onlayn platforma. Rosetta Stone yordamida talabalar ispan tilida leksika, grammatik ko'nikmalar va leksik talaffuzni rivojlantirishlari mumkin. Interfaol mashqlar, audio va video darslarni o'z ichiga oladigan dastur talabalarga ispan tilini turli kontekstlarda yaxshiroq tushunish va ulardan foydalanishga yordam beradi.
3	Busuu	Tillarni, shu jumladan, ispan tilini o'rganish uchun onlayn platforma va mobil ilova. Busuu interfaol darslar, grammatika qoidalari, audio va video materiallar va o'rnatilgan ijtimoiy tarmoq orqali ispan tili sohiblari bilan muloqot qilish imkoniyatini taqdim etadi. Talabalar ispan tilida o'qish, yozish, gapirish va eshitish qobiliyatini yaxshilashlari, shuningdek, foydalanuvchilar va o'qituvchilar hamjamiyatidan fikr-mulohazalarni olishlari mumkin.
4	LingQ	Talabalarga haqiqiy materiallarni o'qish va tinglash orqali til ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradigan onlayn platforma. LingQ'da talabalar ispan tilidagi matnlarni o'qishlari va tinglashlari, notanish so'zlarni saqlashlari, so'ngra ularni interfaol mashqlar orqali o'rganishlari mumkin. Turli darajadagi murakkablikdagi matnlarning keng tanlovini taklif etayotgan dastur talabalarga o'z darajalariga ko'ra ko'nikmalarni rivojlantirishga imkon beradi.
5	Memrise	Takrorlash va assotsiatsiyaga asoslangan yodlash texnikasidan foydalanadigan ilova va onlayn platforma. Memrise yordamida talabalar ispancha so'z boyligini o'rganishlari, bilimlarini sinab ko'rishlari hamda erishilgan yutuqlari uchun mukofot va ball olishlari mumkin. Dastur boshlang'ich darajadan yuqori darajaga qadar turli xil ispan tili kurslarini taklif etadi.
6	HelloTalk	Talabalarga ispanzabon mamlakatlardan kelgan ispan tili sohiblari bilan muloqot qilish imkoniyatini beruvchi mobil ilova. Talabalar ispan tilida so'zlashuvchilar bilan xabarlar, audio va video yozuvlarni almashishlari, ovozli va video qo'ng'iroqlarni amalga oshirishlari mumkin. Ispan tili sohiblari bilan muloqot qilish talabalarga ispan madaniyati va kundalik hayotiga sho'ng'ish bilan birga nutq ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradi.
7	FluentU	Ispan tilidagi videolarni tomosha qilish orqali ispan tilini o'rganishni taklif qiluvchi onlayn platforma va mobil ilova. Platforma yangiliklar syujetlaridan tortib qo'shiqlar va seriallarga bo'lgan turli xil videolarni taqdim etadi. Talabalar ispan tilining so'z boyligi, grammatikasi va madaniy xususiyatlarini o'rganishlari, shuningdek, asl materialni ko'rish va takrorlash orqali tinglab tushunish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin.
8	Edmodo	Talabalar va o'qituvchilar uchun virtual treningni ta'minlaydigan onlayn platforma. Edmodo yordamida talabalar topshiriqlarni olishlari, materiallarni o'rganishlari, o'qituvchi va boshqa talabalar bilan muloqot qilishlari va ishlarni onlayn topshirishlari mumkin. Platformada qulay treningni tashkil qilish va istalgan vaqtda materiallarga kirish imkonini beradi.

9	Quizlet	Tillarni, shu jumladan, ispan tilini mustaqil o'rganish uchun turli xil vositalarni taqdim etadigan onlayn platforma va mobil ilova. Quizlet yordamida talabalar flesh-kartalar, trenajyorlar, testlar va boshqa interfaol topshiriqlarni yaratishi va ishlatishi mumkin. Platforma, shuningdek, boshqa talabalar tomonidan yaratilgan savollarga kirishni ta'minlaydi hamda o'rganilayotgan materiallarning keng doirasini o'rganish imkoniyatini beradi.
10	Google Classroom	Google tomonidan ishlab chiqilgan o'rganish va hamkorlik platformasi o'qituvchilarga kurslar va topshiriqlar yaratish, talabalarga materiallar olish, ishlarni topshirish hamda o'qituvchilar va kursdoshlar bilan o'zaro aloqada bo'lish imkonini beradi. Google Classroom, shuningdek, onlayn munozaralar o'tkazish, ispan tilini o'rganishda o'zaro yordam berish imkoniyatini beradi.
11	PangeaVR	Virtual reallikka (VR) asoslangan ispan madaniyati va asl muhitga sho'ng'ish imkoniyatini beruvchi platforma. Maxsus VR ko'zoynaklar yoki qurilmalar yordamida talabalar Ispaniya shaharlari, yodgorliklari va muzeylarini o'rganishlari, virtual ekskursiyalarda qatnashishlari hamda ispan madaniyati ko'nikmalari va hissiyotlarini rivojlantirish uchun virtual belgilar bilan bog'lanishlari mumkin.
12	Lingohub	Chet tillarni, shu jumladan, ispan tilini o'rganish va mashq qilishga mo'ljallangan onlayn platforma talabalarga ispan tilidagi turli xil matnlar, audio va videofayllar, jumladan, yangiliklar, musiqa, filmlar va boshqa manbalardan foydalanish imkoniyatini beradi. Lingohub, shuningdek, ispan tilida gapirish ko'nikmalarini o'rgatish uchun interfaol mashqlar, testlar va ovoqli kiritish funksiyasini taklif etadi.
13	Babbel	Turli xil chet tillarini, shu jumladan, ispan tilini o'rganish uchun onlayn platforma nutq amaliyoti, grammatika va so'z boyligiga e'tibor qaratadigan darslarni taklif etadi. Babbel interaktiv mashqlar, audio materiallar va ispan tilini o'rgatish, takomillashtirish uchun ispan tili sohiblari bilan muloqot qilish imkoniyatini beradi.
14	SpanishDict	Ispan tilini o'rganish uchun lug'atlar, grammatik qoidalar, interaktiv mashqlar va boshqa materiallarni taqdim etadigan onlayn manba. SpanishDict, shuningdek, video darslar, forumlar va ispan tili bo'yicha mutaxassislarga savollar berish imkoniyati kabi turli xil onlayn ta'lim manbalarini taqdim etadi.
15	Anki	Turli tillarni, shu jumladan, ispan tilini o'rganish uchun flesh-kartalarni yaratish va ulardan foydalanish imkonini beruvchi kompyuter dasturi va mobil ilova. Vaqtni takrorlash tizimi va faol foydalanish yangi so'z va iboralarni takrorlash, vodlash imkoniyatini beradi.
16	Tandem	Foydalanuvchilarga ispan tili sohiblari bilan suhbatlashish ko'nikmalarini mashq qilish va madaniy almashinuv uchun muloqot qilish imkonini beruvchi onlayn platforma va mobil ilova. Foydalanuvchilar xabar almashishlari, ovoqli va video qo'ng'iroqlarni amalga oshirishlari mumkin, shu bilan ular ispan tili sohiblari bilan amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladilar va ispan madaniyati haqidagi tushunchalarini chuqurlashtiradilar.

Ushbu dasturlar, onlayn manbalar va interaktiv platformalar talabalarining ispan tilidagi ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini rivojlantirish uchun ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli integratsiyalashgan texnologiyalarga misol bo'lib, talabalarga ispan tilini mustaqil o'rganish, jumladan, amaliy va interfaol formatda til o'rganish, shuningdek, boshqa talabalar va ispan tili sohiblari bilan muloqot qilish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Ularning yordami bilan talabalar so'z boyligini, grammatik ko'nikmalarini, tinglab tushunish qobiliyatini yaxshilashlari hamda o'qish va yozish qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin. M. Veljkovich doktorlik dissertatsiyasida (10) keltirilgan ma'lumotlarga asoslangan holda, axborot kommunikatsion texnologiyalar vositalari va o'yinlarini aniqroq va tizimlashtirilgan holda taqdim etish uchun vazifalar va chet tili darsida foydalanish salohiyatiga qarab tasniflangan hamda ispan tili o'qitish paytida foydalanish mumkin bo'lgan 165 vositalarni tanladik va quyidagi jadvalga joylashtirdik.

Talabalardan real vaqt rejimida javoblarni olish imkoniyatini beruvchi viktorinalar (savolnomalar, tanlovlar, o'yinlar) kabi interfaol mashqlarni yaratish vositalari	•Socrative, Quiz, Quizalize, Mentimeter, Top Hat, Zzish Hub, Sli.do, Quia.com, Wizer.me, Toovari, Trivinet, Playbuzz, Gimkit
Interfaol va animatsiya bilan boyitilgan taqdimotlarni yaratish va nashr qilish vositalari	•Genially, Sway, Prezi, Emaze, Pear deck, Boom cards, Swipe, PowerPoint, Mentimeter, Poll Everywhere, AhaSlides, Animoto, Glogster, Teded, Knovio, Spark, Powtoon, Moovly, Animatron, Vyond, Rawshorts, Biteable, Videoscribe, Animaker
Til o'rganishga mo'ljallangan vositalar	•Busuu, Babel, Rockalingua, Ver-taal, Duolingo, Memrise, Aprendoespañol.org, Forvo
Infografikalarni yaratish va nashr qilish vositalari	•Venngage, Infogram, Canva, Befunky, Easel.ly, Genial.ly, Pictochart, Thinglink, Creately
O'yin mashqlar (xaritalar, topishmoqlar, krossvordlar, dialoglar, diktantlar, testlar, animatsiyalar)ni yaratish vositalari	•Classtools, Educaplay, Cerebrity, Tiny tap, Creaza, Wordwall, Learningapp, Kumubox, Wheeldecide, Fluky, Skratsh, Cerebrity, Educandy, Flippity, Baamboozle, Kubbu
Konseptual xaritalar yoki diagrammalarni yaratish vositalari	•Bubbl.uz, Mindomo, Coggle, Creately, FreeMind, Mind Meister, Text 2 Mind Map, Creaza
Interfaol so'zlar bulutlarni yaratish uchun bepul onlayn vositalari	• Tagxedo, Tagul, Wordle, WordCloud, Word it Out
Rasmlar yoki fotosuratlar orqali ertaklar va hikoyalarni yaratish, tarqatish onlayn vositalari	• Storybird, Storify, Slidestory, UtellStory, Creaza, Textivate, MeetingWords, Pen.io, Book Creator
Video, musiqa bilan bog'liq mashqlarni yaratish vositalari	• Rockalingua, Lyricstraining, Edpuzzle, Vizia, Inshot, Videonot.es, Esp.Brainpop
Darsdagi o'yinlarda foydalanish uchun beydjiklar va belgilar yaratish vositalari	•OnlineBadgeMaker, Badgemaker, Canva, Logomaker.com, LogoMaker, Open Badges.me, Makebadges
Text-to-Speech (matnni ovozli audio faylga aylantirish) texnologiyasi vositalari	•Voki, Naturalreaders, Vozme, Speak It.
Interfaol hamkorlik maqsadida raqamli doskalarni yaratish vositalari	•Padlet, Mural.ly, Glogster, Popplet, Lino, Microsoft Whiteboard, Canva

1-rasm. Zamonaviy axborot informatsion kommunikatsiyalar va o'yinlar.

Ushbu ilovalar va veb-saytlarning ko'pchiligi bepul bo'lib, o'qituvchilarga ularning yordamida dars jarayonini interfaol, qiziqarli va xilma-xil qiluvchi shaxsiy materialni ishlab chiqishga imkon beradi. Shu bilan birgalikda, boshqa foydalanuvchilar tomonidan ishlab chiqilgan tayyor modellarni taqdim etayotgan ilovalar ham mavjud.

Muhokama

Tadqiqot davomida o'quv jarayonida ishlatiladigan turli xil kompyuter dasturlari, onlayn manbalar va interaktiv platformalar ko'rib chiqildi.

Kompyuter texnologiyalari talabalarga ispan tili va madaniyati bilan faol aloqada bo'lish imkoniyatini beradi. Talabalarga ispan madaniyatiga sho'ng'ish va uning xususiyatlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradigan ispan tilidagi video, audio, matnlar va interfaol topshiriqlar kabi haqiqiy materiallarga kirish imkonini beruvchi onlayn resurslar juda foydali vositalarga aylanmoqda. Ushbu manbalar talabalarga so'z boyligini kengaytirishga, tinglab tushunish qobiliyatini yaxshilashga hamda haqiqiy kontekstlarda yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Tilni o'rganish uchun kompyuter dasturlari talabalarga til ko'nikmalarini real hayotdagi aloqa vaziyatlarida qo'llashga yordam beradigan virtual suhbatlar va rolly o'yinlar kabi interfaol vazifalarni taklif etadi.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari katta. Birinchidan, kompyuter texnologiyalari chet tilini o'rganishning moslashuvchan va arzon usulini taklif etadi. Onlayn resurslar istalgan vaqtda va istalgan joyda mavjud bo'lib, talabalarga qulay sharoitlarda o'rganish imkonini beradi. Ikkinchidan, kompyuterlardagi interfaol topshiriqlar va trenajyorlar talabalarga interaktiv va hayajonli tarzda o'rganish imkonini bergan holda, motivatsiyani kuchaytirish, shuningdek, yangi bilim va ko'nikmalarni egallashga yordam beradi. Uchinchidan, kompyuter texnologiyalari talabalarga ispan madaniyati, urf-odatlar va an'analarni yaxshiroq tushunish va idrok etishga yordam beradigan turli xil haqiqiy manbalar va muhitlardan foydalanish imkoniyatini beradi.

Keyinchalik kompyuter texnologiyalari talabalar va o'qituvchilarga chet tilini o'rganish, xususan, ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishga mo'ljallangan bir qator imkoniyatlarni taqdim etadi:

T/r	Mashg'ulotlar turi	Izoh
1	Interfaol darsliklar	Kompyuterlarda interfaol darsliklardan foydalanish talabalarga o'yinlar, topshiriqlar va mashqlar orqali ispan madaniyati va til asoslarini o'rganishga imkon beradi. Bunday darsliklarda odatda interfaol topshiriqlar, dialog namunalari, ovoqli materiallar va testlar mavjud.
2	Virtual sayohatlar	Kompyuter texnologiyalari yordamida talabalar virtual sayohatlar va mahalliy diqqatga sazovor joylar, madaniyat va urf-odatlar bilan tanishish orqali ispanzabon mamlakatlarga virtual tashrif buyurishlari mumkin. Bu talabalarga universitetdan tashqariga chiqmasdan ispanzabon mamlakatlarning hayoti va madaniyati haqida ma'lumot olish imkonini beradi.
3	Multimedia taqdimotlar	Talabalar ispan madaniyatining san'at, musiqa yoki tarix kabi turli jihatlarida ispan tilida multimedia taqdimotlarini yaratishlari mumkin. Bunday faoliyat ularga bilimlarini chuqurlashtirishga va o'z fikrlarini ispan tilida ifoda etishni o'rganishga yordam beradi.
4	Onlayn darslar	Talabalar tajribali o'qituvchilardan ko'rsatmalar va fikr-mulohazalarni olishlari mumkin bo'lgan onlayn ispan tili kurslarida qatnashishlari mumkinligi talabalarga til ko'nikmalarini oshirish va ispan madaniyati haqidagi bilimlarini chuqurlashtirish imkonini beradi.
5	Elektron lug'atlar	Talabalar elektron lug'atlarni tarjima qilish, grammatik qoidalar hamda ispan so'zlar va iboralardan foydalanish misollarni topish uchun ishlatishi mumkin. Bunday faoliyat talabalarga o'z so'z boyligini kengaytirish hamda ispan tilini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.
6	Onlayn-loyihalar hamkorlik va	Talabalar ispan tili va madaniyatini o'rganishda olingan bilim va tajribalarni almashish uchun onlayn-loyihalarda ishtirok etishi hamda turli davlatlardagi boshqa talabalar bilan hamkorlik qilishi mumkin. Bunday faoliyat ularga ispan tilida kommunikativ ko'nikmalarni hamda madaniy o'ziga xos xususiyatlari haqidagi bilimlarni rivojlantirishga yordam beradi.

7	Onlayn testlar va baholash	Onlayn-testlar va baholash tizimidan foydalanish o'qituvchilarga talabalarining ispan tili va madaniyati haqida bilimlarini samarali tarzda baholashda yordam beradi. Talabalar onlayn-testdan o'tgandan keyin qayta aloqa qilishi hamda ispan tilini o'rganishda o'z taraqqiyotini kuzatib borishlari mumkin.
8	Virtual darslar va ma'ruzalar	O'qituvchilar videoanjuanlar uchun onlayn-platformalardan foydalangan holda ispan tili va madaniyati bo'yicha virtual darslar va ma'ruzalarni o'tkazishlari mumkin. Bunday mashg'ulotlar talabalarga uydin chiqmasdan real vaqt rejimida bilimlarni olish va savollarni berishga imkon beradi.
9	Mobil ilovalar	Ispan tili va madaniyatini o'rganish uchun ishlab chiqilgan mobil ilovalardan foydalanish talabalarga istagan joyda va istalgan vaqtda o'qishga imkon beradi. Bunday ilovalar talabalarga o'z til ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beruvchi turli mashqlar, o'yinlar, audio- va video materiallardan iborat bo'lishi mumkin.
10	Autentik til materiali uchun onlayn-resurslar	Kompyuter texnologiyalari ispan filmlar, musiqa, podkastlar va teledasturlar kabi ispan tilidagi autentik til materiallarini o'z ichiga olgan onlayn-resurslarning keng tanlovini taqdim etadi. Shunday qilib, talabalar tinglab tushunish, madaniy kontekstlarni tushunish va leksik boylikni rivojlantirish qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradi.
11	Virtual simulyatsiyalar	Virtual simulyatsiyalar shaklidagi kompyuter texnologiyalaridan foydalanish talabalarga ispan madaniyati realiyalariga sho'ng'ish hamda o'z til bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo'llashga imkon beradi. Misol uchun, ular til sohiblari bilan o'tkaziladigan virtual suhbatda ishtirok etishi, virtual muzeylarga tashrif buyurishi yoki ispan shaharlari bo'ylab virtual ekskursiyalarda ishtirok etishi mumkin.
12	Multimedia loyihalari	Talabalar ispan madaniyati, tili va tarixi haqidagi bilimlarini aks ettiruvchi multimedia loyihalarini yaratish uchun kompyuter texnologiyalaridan foydalanishlari mumkin. Ular turli tasvirlar, audio va video kabi turli xil ommaviy axborot vositalaridan foydalangan holda taqdimotlar, videolar yoki veb-saytlar yaratishi mumkin.
13	Ijtimoiy tarmoqlar va bloglar	Talabalar ispan tilida ispan tili sohiblari va boshqa talabalar bilan muloqot qilish uchun ijtimoiy media va bloglardan foydalanishlari mumkin. Ular ispan tilida postlar, sharhlar, maqolalar yozishlari yoki bloglar yozishlari mumkin. Bunday mashg'ulotlar ularga ispan tilida yozish va fikr bildirish ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi.
14	Onlayn-kutubxonalar va elektron resurslar	Kompyuter texnologiyalari talabalarga ispan adabiyoti, maqolalari, tadqiqotlari va ispan madaniyati haqidagi dolzarb materiallarni topishi mumkin bo'lgan onlayn kutubxonalar va elektron manbalardan foydalanish imkoniyatini beradi. Ushbu faoliyat talabalarga ispan madaniyati haqidagi bilimlari va tushunchalarini kengaytirishga yordam beradi.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tili bo'yicha talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishdagi kompyuter texnologiyalari interfaol va samarali o'quv muhitini yaratish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Ushbu texnologiyalar muvozanatli va ko'p darajali ta'lim ta'minotini yaratish maqsadida an'anaviy o'qitish usullari bilan birlashtirilishi kerak.

Talabalarining o'quv maqsadlari va ehtiyojlariga mos keladigan dasturlar va manbalarni tanlash va qo'llash, shuningdek, ispanzabon mamlakatlarning ijtimoiy-madaniy kontekstlarida til ko'nikmalarini amaliy qo'llash uchun tarkib va imkoniyatlarni taqdim etish muhimdir. Shuni ham ta'kidlash kerakki, ushbu resurslardan O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tili bo'yicha talabalarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda eng yaxshi natijalarga erishish uchun darslarga qo'shimcha ravishda foydalanish kerak.

Shuni yodda tutish kerakki, ispan tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish ham bir qator qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Eng katta qiyinchiliklardan biri barcha talabalar uchun

kompyuter texnikasi va Internet mavjudligini ta'minlash zarurat hisoblanadi. Kompyuter texnologiyalarini o'quv jarayoniga muvaffaqiyatli integratsiya qilish uchun o'qituvchilar malakasini oshirish ham talab qilinadi. Biroq qiyinchiliklarga qaramay, kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda talabalarning ta'lim tajribasini kengaytirish va yuqori darajadagi ijtimoiy-madaniy kompetentlikka erishish uchun yangi imkoniyatlar paydo bo'lmoqda.

Tadqiqot davomida "La cocina de España" (Ispan milliy taomlari) mavzusi bo'yicha auditoriya mashg'ulotining ishlanmasini ham keltiramiz:

"La cocina de España"

T/r	Dars elementlari	Amalga oshirish mexanizmi, izoh
1	Dars maqsadlari	Kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda ispan oshxonasini o'rganish orqali talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirish.
2	Dars bosqichlari	1. Kirish (5 daqiqa) - Ispan oshxonasi dunyodagi eng mashhur va mazali oshxonalardan biri ekanligini tushuntirib, talabalarni dars mavzusi bilan tanishtirish; - Ispan oshxonasi haqida uning xilma-xilligi, mintaqaviy xususiyatlarga bog'liqligi va noyob tarkibiy qismlari kabi qiziqarli faktlarni keltirish; - Talabalarning qiziqishini rag'batlantirish va ularning e'tiborini dars mavzusiga jalb qilish uchun yo'naltiruvchi savollar berish. 2. Onlayn-resurslardan foydalanish (15 daqiqa) Talabalarga ispan oshxonasiga oid onlayn manbalarga havolalar berish. Quyidagi manbalardan foydalanish mumkin: - Ispan oshxonasining mashhur taomlarini (masalan, paella, gazpacho va boshqalar) tayyorlashni namoyish etadigan video darslar; - Ispan oshxonasining tarixi va urf-odatlar haqida hikoya qiluvchi maqolalar yoki bloglar; - Batafsil ko'rsatmalar va fotosuratlarini o'z ichiga olgan ispan taomlari retseptlari; - Talabalardan ushbu manbalarni o'rganishni va ispan oshxonasida eng qiziqarli yoki kutilmagan narsalari haqida aytib berishni so'rash; - Topilgan qiziqarli ma'lumotlarni guruhdagi qolgan talabalar yoki umumiy chat guruhi bilan bo'lishishni taklif qilish. 3. Mintaqaviy o'ziga xos xususiyatlarni tadqiq qilish (20 daqiqa): - Talabalarni guruhlarga bo'ling (afzalliklar bo'yicha yoki tasodifiy); - Har bir guruh Ispaniya mintaqasini tanlashi va uning xususiyatlarini oshpazlik jihatidan o'rganishi kerak; - Talabalar ushbu mintaqaning odatdagi ingredientlari, taomlari, pishirish xususiyatlari va oshxona an'analarga e'tibor berishlari kerak; - Talabalardan topilgan ma'lumotlarni taqdim etadigan va tadqiqot natijalarini qolgan guruhlar bilan baham ko'radigan taqdimot yoki material yaratishni so'rash. 4. Bahs-munozara va fikrlar almashinuvi (15 daqiqa) - Guruh muhokamasini o'tkazish. Bunda talabalar o'zlarining taassurotlari, shuningdek, ispan taomlari haqida bilib olgan qiziqarli faktlarni muhokama qilishlari mumkin; - Talabalarni Ispaniyaning oshpazlik an'analari hamda o'z madaniyatidagi farqlar va o'xshashliklarni tahlil qilishga undash uchun savollar berish; - Talabalardan qaysi ispan taomlarini tatib ko'rishni yoki pishirishni xohlashlarini muhokama asosida so'rash. 5. Pazandachilik blogini yaratish (20 daqiqa) - Talabalarni o'zlarining pazandachilik bloglarini yaratishga taklif qilish. Bunday bloglarda ular ispan taomlari retseptlarini baham ko'rishlari mumkin; - Talabalardan ispan oshxonasining tanlangan taomlari haqida maqola yozishni, fotosuratlar qo'shishni va ushbu taomni tayyorlash va degustatsiya qilish haqidagi taassurotlarini tasvirlashni so'rash; - Talabalarni veb-sahifa yaratish, sifatli fotosuratlar tayyorlash va qiziqarli matnlarni yozish kabi texnologiyalaridan foydalanishga undash. 6. Xulosa (5 daqiqa) - Talabalar o'rgangan ispan taomlari haqidagi asosiy fikrlarni aytib o'tib, darsni yakunlash; - Talabalarning ispan oshxonasiga qiziqishini saqlab qolish uchun ushbu mavzuga mo'ljallangan topshiriqlar berish.

Eslatma: ushbu darsni kompyuterlar va Internet bilan jihozlangan sinfda o'tkazish maqsadga muvofiq. Bunda talabalar to'g'ridan to'g'ri onlayn resurslarni o'rganishlari va o'zlarining pazandachilik bloglarini yaratishlari mumkin.

Shuningdek, biz kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishga qaratilgan "Case-study"ni taklif etamiz. "Mamlakatshunoslik", "Tinglab tushunish va gapirish ko'nikmalari" kabi mavzular uchun mo'ljallangan ushbu ish bosqichi ish dasturidagi dars mavzusiga qarab bir nechta texnikada ishlatilishi mumkin.

T/r	Case-study elementlari	Amalga oshirish mexanizmi, izoh
1	Maqsadlar	– Talabalarda ispan madaniyati, tarixi va urf-odatlarini to'g'risidagi tushunchani rivojlantirish; – madaniy farqni tushunish va hurmat qilishga asoslangan ispan tili sohasidagi ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirish; – talabalarga ispan madaniyati haqidagi bilimlarini asl vaziyatlarda va ispan tilida muloqot qilishda qo'llashga imkon berish.
2	Bosqichlar	1. O'rganish yo'nalishlarini tanlash – Talabalar bilan maslahatlashib, ispan madaniyatini o'rganishning eng qiziq yo'nalishlarini aniqlash, misol uchun, madaniyat, san'at, musiqa, milliy taomlar yoki folklor bo'lishi mumkin; – har biri ma'lum bir yo'nalishni o'rganish bilan shug'ullanadigan talabalardan iborat bo'lgan kichik guruhlarini yaratish. 2. Tadqiqot va onlayn resurslar – Talabalarga tanlangan yo'nalishlar bo'yicha onlayn manbalarga (videolar, maqolalar, veb-saytlar va boshqalar) havolalar berish; – talabalardan ushbu manbalarni o'rganish va o'z sohalarida "ekspert" rolini bajarishni so'rash; – talabalardan tanlangan manbalar haqida qisqacha ma'lumot tayyorlashlari va ularni taqdimot yoki muhokama shaklida qolgan guruhlar bilan bo'lishishlarini so'rash. 3. Inferfaol mashqlar. – Kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda interfaol mashqlar va tonshirilarni ishlab chiqish.
		– masalan, talabalar o'rganilgan materiallar asosida krossvordlar yoki boshqotirmalarni tuzishlari yoki ispan madaniyatining tanlangan sohasi haqidagi tushunchalarini namoyish etadigan multimedia taqdimotini yaratishlari mumkin; – bunda Crossword Labs yoki Puzzle-Maker kabi soddalashtirilgan onlayn boshqotirmalar yaratish vositalari foydali bo'lishi mumkin. 4. Virtual ko'rgazmani yaratish. – talabalardan ispan madaniyatiga bag'ishlangan virtual ko'rgazma ishlab chiqishlarini so'rash; – talabalarga Google Arts and Culture yoki Artsteps kabi virtual ko'rgazma platformalaridan foydalanishni taklif qilish; – talabalar badiiy suratlar, tarixiy joylarning tavsiflari, milliy taomlar fotosuratlarini va boshqalar bilan virtual galereyalar yaratishlari mumkin; – talabalardan o'zlari yaratilgan virtual ko'rgazmalarini boshqa talabalar oldida onlayn taqdimot yoki yig'ilish sifatida taqdim etishlarini so'rash. 5. Interfaol onlayn-munozara. – Zoom yoki Microsoft Teams kabi virtual o'quv xonasi platformalaridan biri yordamida interfaol onlayn munozarani tashkil qilish; – talabalarni ispan tilidan foydalangan holda jonli efirda ispan madaniyati haqida o'z fikrlari bilan o'rtoqlashishga taklif qilish; – munozarani rag'batlantirish uchun turli xil savollar berish, masalan, "Ispan madaniyati sizga qanday ta'sir qiladi?" yoki "ushbu loyihadan ispan madaniyati haqida nimalarni bilib oldingiz?" 6. Baholash va teskari aloqa. – Onlayn test yoki topshiriq orqali talabalarning bilim va ko'nikmalarini baholash; – talabalarga ushbu ish bosqichidagi ishtiroki va ish natijalari to'g'risida fikr bildirish; – ispan madaniyati va ijtimoiy-madaniy kompetentlik haqidagi bilimlarning ahamiyatini ta'kidlab, ularning sa'y-harakatlariga hurmat ko'rsatish.

Case-study talabalariga kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda ispan madaniyatini faol o'rganishga imkon beradi. Bunday faoliyat talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishga yordam beradigan mustaqil tadqiqotlar, interfaol muloqot va ijodkorlikni rag'batlantiradi.

Xulosalar va tavsiyalar. Tadqiqot natijalari kompyuter texnologiyalarining O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishga ijobiy ta'sirini ko'rsatmoqda. Interfaol dasturlar, onlayn manbalar, veb-anjumanlar va boshqa kompyuter vositalaridan foydalanish talabalariga ispanzabon mamlakatlarning ijtimoiy-madaniy muhiti bilan faol aloqada bo'lishga imkon beradi. Talabalar ispanzabon mamlakatlarning madaniy xususiyatlarini tushunishga va muloqot qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradigan haqiqiy materiallar, videolar, audio fayllar va boshqa manbalarga kirishadi.

Quyida O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tili bo'yicha talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda kompyuter texnologiyalarini qo'llash bo'yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan:

T/r	Tavsiya	Amalga oshirish mexanizmi
1	Kompyuter texnologiyalarini o'quv dasturlari va rejalariga integratsiya qilish.	O'qituvchilarga kompyuter texnologiyalarini o'quv dasturlari va rejalariga faol kiritish tavsiya etiladi. Bunday texnologiyalar talabalariga ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishga yordam beradigan onlayn resurslar, ilovalar va dasturlarni o'z ichiga olishi mumkin. Tilni o'rganish dasturlari, haqiqiy materiallar, mashqlar va interaktiv topshiriqlar bilan onlayn manbalar va ispan tilini o'rgatish uchun maxsus dasturiy ta'minotga e'tibor qaratish tavsiya etiladi.
2	Asl materiallarga boy onlayn resurslardan foydalanish.	Ispan tilidagi videolar, audio fayllar, maqolalar va boshqa asl materiallar kabi onlayn manbalar talabalariga ispan madaniyatiga sho'ng'ish va ijtimoiy-madaniy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Onlayn manbalardan foydalanish orqali talabalarni ispan madaniyatining tarixi, adabiyoti, musiqasi va boshqa jihatlarini o'rganishga jalb qilish tavsiya etiladi.
3	Interfaol topshiriqlar va loyihalarni yaratish	O'qituvchilar talabalariga ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishga yordam beradigan interfaol topshiriqlar va loyihalarni yaratish uchun kompyuter texnologiyalaridan, shu jumladan veb-portfellar, taqdimotlar, videolar, multimedia loyihalari va boshqa formatlardan foydalanishlari mumkin. Bunda talabalar ispan madaniyati va tili haqidagi bilimlarini faol qo'llaydilar.
4	Ispan tili sohiblari bilan onlayn muloqotni tashkil etish	Interfaol platformalar va dasturlardan foydalangan holda o'qituvchilar talabalarning ispan tili sohiblari bilan onlayn muloqotni tashkil qilishlari mumkin. Bunga xabar almashish, ovozli va video qo'ng'iroqlarni amalga oshirish, forumlarda va virtual uchrashuvlarda muloqot qilish kiradi. Bunday muloqot talabalariga ispan tilida gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishga hamda ispan madaniyati haqidagi tushunchalarni chuqurlashtirishga yordam beradi.
5	Mustaqil o'rganishni qo'llab-quvvatlash	Talabalarni kompyuter texnologiyalari orqali ispan tilini mustaqil o'rganishga undash zarur. Ularga til ko'nikmalarini o'rgatish, ispan tili sohiblari bilan muloqot qilish va asl materiallarni o'rganish uchun turli xil onlayn manbalar, ilovalar va dasturlardan foydalanish tavsiya etiladi.
6	Doimiy baholash va qayta aloqa	Talabalarning ijtimoiy-madaniy loyihalari va topshiriqlari bo'yicha baholash va fikr-mulohazalarini berish uchun kompyuter texnologiyalaridan, shu jumladan, onlayn testlar, elektron baholash shakllari, sharhlar tizimi hamda talabalarning fikr-mulohazalari va taraqqiyotini kuzatishga yordam beradigan boshqa vositalar orqali foydalanish mumkin.
7	Interaktiv vebinarlar va onlayn moderatsiyalarni o'tkazish	Talabalar ispan tilida muhim ijtimoiy-madaniy mavzularni muhokama qilishlari uchun interfaol vebinarlar va onlayn moderatsiyani tashkil qilish kerak. Bunda onlayn munozaralar uchun guruhlar yaratish, virtual ma'ruzalar qilish hamda faol fikr almashish va g'oyalarni qo'llab-quvvatlash uchun ishtirokchilar bilan muloqot qilish mumkin.
8	Raqamli loyihalarni yaratish	Talabalarni ispan madaniyati va tili bilan bog'liq raqamli loyihalarni, shu jumladan, bloglar, veb-saytlar, video taqdimotlar, virtual sayohatlar va boshqa ijodiy loyihalarni yaratishga taklif qilish mumkin. Bunday loyihalarni ishlab chiqish talabalariga ispan madaniyati haqidagi bilimlarini chuqurlashtirish, til va madaniy xususiyatlarni o'rganish va ularni kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda taqdim etish imkonini beradi.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish turli vositalar va strategiyalarni birlashtirishni talab qiladi. Talabalarning maqsadlari, ehtiyojlari va imkoniyatlariga qarab vositalarni tanlashga individual yondashish, shuningdek, kompyuter texnologiyalarini qo'llash samaradorligini muntazam baholash va ularni ta'limning zamonaviy talablari va standartlariga muvofiq qo'llash tavsiya etiladi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda kompyuter texnologiyalari muhim rol o'ynaydi. Ular talabalarga boy materiallardan foydalanish, muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish va ispanzabon mamlakatlarning ijtimoiy-madaniy muhitini yaxshiroq tushunish imkoniyatini beradi. Shunday qilib, kompyuter texnologiyalarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi.

Kompyuter texnologiyalaridan foydalanish O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tili bo'yicha talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular talabalarga ispan tilida faol muloqot qilish uchun asl materiallar, interfaol topshiriqlar va vositalardan foydalanish imkoniyatini beradi. Kompyuter texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari moslashuvchanlik, qulaylik va talabalarning motivatsiyasini oshirishni o'z ichiga oladi. Pedagog kadrlarning mavjudligi va tayyorlanishi bilan bog'liq qiyinchiliklarga qaramay, kompyuter texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiyalashuvi O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ispan tilida talabalarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini shakllantirish jarayonini sezilarli darajada boyitishi va yaxshilashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar /References

1. Beatty, K. Teaching & Researching: Computer-Assisted Language Learning (2nd ed.). —Routledge, 2010. — 304 p. <https://doi.org/10.4324/9781315833774>
2. Levy M. Computer-assisted language learning: Context and conceptualization. — Oxford University Press, 1997. — 320 p.
3. Marquès Graells, P. Los medios didácticos y los recursos educativos. — URL: <https://peremarques.net/medios.htm> (murojaat sanasi 24.01.2024).
4. Northcote Maria, Mildenhall Paula, Marshall Linda, Swan Paul. Interactive Whiteboards: Interactive or Just Whiteboards? // Australasian Journal of Educational Technology. — 2010. — Volume 26, № 4. — P. 494–510. <https://doi.org/26.10.14742/ajet.1067>
5. Prensky M. “Digital Natives, Digital Immigrants Part 1” // On the Horizon. — 2001. — Volume 9, № 5. — P. 1–6. <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
6. Rambe P., Bere A. Using mobile instant messaging to leverage learner participation and transform pedagogy // British Journal of Educational Technology. — 2013. — № 44 (4). — P. 544–561. — URL: <https://www.learntechlib.org/p/129982/>.
7. Stockwell G. Computer-Assisted Language Learning: Diversity in Research and Practice. — Cambridge: Cambridge University Press, 2012. — 231 p.

8. Stockwell G. Using mobile phones for vocabulary activities: Examining the effect of platform // *Language Learning & Technology*. — 2010. — № (14) 2. — P. 95–110. <http://dx.doi.org/10125/44216>
9. Thomas M., Reinders H., Warschauer M. (eds). *Contemporary computer-assisted language learning*. — London/New York: Bloomsbury, 2013. — 389 p.
10. Veljkovic Michos M. *La innovación y las nuevas tecnologías en el aula de ELE. Gamificación y TIC*. Tesis doctoral. — Salamanca, 2021. — 460 p.
11. Wang Honglei, Du Yanjiao, Tsai Sang-Bing. Evaluation of the Effectiveness Computer-Assisted Language Teaching by Big Data Analysis // *Mathematical Problems in Engineering*. — 2021. — № 5. — P. 1–11.
12. Warschauer M. *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*. — The MIT Press, 2004. — 247 p. <https://doi.org/10.7551/mitpress/6699.001.0001>
13. www.uv.es/uvweb/master-investigacion-didactiques-especificues/es/blog/revursos-didacticos-del-ministerio-educacion-1285958572212/GasetaRecerca.html?id=1285973234220